

Horváth Attila

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZETNÉL ALKALMAZOTT LŐFEGYVEREK FEJLŐDÉSTÖRTÉNETÉNEK BEMUTATÁSA

Bevezető

A tanulmányban a büntetés-végrehajtási szervezetnél (a továbbiakban: bv. szervezet) jelenleg rendszerben lévők mellett, a XXI. század előtt alkalmazott lőfegyverek is bemutatásra kerülnek. Azonban a fegyverek bemutatása előtt érdemes megismerni azokat a körülményeket, amelyek megkövetelik és indokoltá teszik ezen eszközök alkalmazását a bv. szervezet működőse során. A büntetés-végrehajtás – függetlenül attól, hogy mely időben és milyen központi irányítás alá tartozott – mindig az ország „fegyveres testületeihez” hasonló gyalogsági fegyverekkel rendelkezett. A következő fejezetekben bemutatásra kerülnek azok az alapfogalmak, amelyekből egyértelműen kiderül, hogy a bv. szervezet egyik kiemelt és legfontosabb feladatának – az épületek és személyek, valamint az anyagi javak, továbbá a biztonságos fogvatartás végrehajtásának érdekében – a „totális” őrzés megvalósítása tekinthető. A megjelölt feladat végrehajtásához szükséges számú lőfegyver minden időszakban biztosított volt a bv. szervezetben, azonban a tűzerejük és hatásos lőtávolságuk (a maroklőfegyverek kivételével) nem minden esetben volt megfelelő, mivel általában az túlméretezett volt, továbbá az idő múlásával az egyes fegyverek korszerűtlennek és elavultnak bizonyultak, így az alkalmazott eszközök modernizációja elengedhetlenné vált. A legjelentősebb, célorientált korszerűsítésre az 1970-es és 1980-as években került sor (a PA-63 jelű öntöltő pisztolyok, valamint az AMD-65 gépkarabélyok rendszerbe állításával), azonban ezt követően, így jelenleg is nagy hangsúlyt fektetett és fektet a bv. szervezet a fegyverek modernizációjára (a fegyverek fejlődését figyelembe véve). Jelenleg a 96M P9RC félautomata maroklőfegyverek lecserélése van folyamatban, amely a 2018. évben kezdődött meg.

Fogalmak értelmezése: A bv. szervezet, valamint az őrzés fogalmának, továbbá a szabadságvesztés-végrehajtás céljának és a bv. szervezet biztonsági rendszerének rövid bemutatása

A bv. szervezet a külön törvényben meghatározott, szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv, amely a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.¹

A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.²

A bv. szervezet biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.³

A bv. szervnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését, illetve a bv. szerv őrzését, védelmét, továbbá a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók életének, testi épségének megővését.⁴

A fogvatartás rendjét és biztonságát az elítélt önkéntes jogkövetésre való ösztönzésével, őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel, valamint biztonsági és egyéb szükséges intézkedések megtételével, indokolt esetben kényszerítő eszköz alkalmazásával kell biztosítani.⁵

A bv. szervekben végrehajtandó biztonsági tevékenység egyik legfontosabb eleme a fogvatartottak, valamint az objektumok őrzése. Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének és testi épségének megővására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet

1 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről 1. § (1), (2)

2 2013. évi CCXL. törvény – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról 83. § (1)

3 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás – a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról

4 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás – a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról

5 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet – a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól. 5. § (2)

jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.⁶

A bv. szervezetnél rendszeresített, alkalmazott lőfegyverek a XXI. század előtt

A bv. szervezetnél – a biztonsági szakfeladatok maradéktalan, szakszerű ellátása érdekében – a XXI. század előtt az alábbi lőfegyverek kerültek rendszeresítésre, alkalmazásba vételre, amelyeket jelenleg már nem alkalmaz a szervezet (a fegyverek bevonása megtörtént):

- PA-63 jelű öntöltő pisztoly;
- Mannlicher 1895 (M95) puska;
- PPS-41 géppisztoly;
- Kucher K1 géppisztoly;
- RPD golyószóró;
- PKM (Sz) géppuska;
- Marlin Camp.

PA-63 jelű öntöltő pisztoly

Technikai jellemzők: félautomata, rögzített csövű, tömegreteszeléses, súlyzáras rendszerű, külsőkakasos, revolverező elsütő szerkezetű, biztosítása mechanikus forgóbiztosító, irányzéka fix nyílt irányzék.

A pisztoly a budapesti Soroksári úton egykor létrehozott, magyar Fegyver és Gázkészülékgyárban (FÉG) készült, amit a gyártók a magyar rendőrség, illetve hadsereg számára terveztek. A XIX. században létrehozott fegyvergyár mára már sajnos csak a történelmünk részét képezi. A különböző nevek alatt működő üzem – a gázkészülékek gyártása mellett – számos típusú lőfegyver gyártásával büszkélkedhetett. A PA pisztolyok a magyar rendőrségnél a mai napig szolgálatban állnak, azonban a honvédségnél és a bv. szervezetnél az 1970-es évek környékén rendszerbeállított fegyver már végleg kivonásra került.

Mannlicher 1895 (M95) puska

Technikai jellemzők: egyes lövés leadására alkalmas ismétlő rendszerű, egyenes húzású, csavaros szerkezetű zár, irányzéka hátsó V-bevágásos, felhajtható.

6 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet – a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól. 49. § (1)

A Mannlicher 1895 az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének legnagyobb számban rendszeresített fegyvere volt az első világháború során. A fegyverből több mint hárommillió darabot gyártottak Steyerben (OEWG) és Budapesten, a FÉG fegyvergyárban. A záracon szereplő „K” (OEWG) vagy „R” (FÉG) beütés a gyár jelölése. Gyárilag a fegyvert 3 070 joule energiájú, 8 x 50R M93-as lőszerhez tervezték. Az első világháború után a fegyverek töltényűrjét először Ausztria – 1930-ban –, majd Magyarország – 1931-től – felfúrta az új típusú, 3 280 joule energiájú, laposabb röppályájú 8 x 56R lőszerhez, így keletkezett a 31 Mintájú puská. A volt Jugoszláviában átalakításra került jó pár darab a megjelölt típusú puskából (a két világháború között) – a 7,92 x 57-es Mauser lőszerrel való kompatibilitása érdekében –, melynek eredményeként kevés eredeti kaliberű karabély és annál is kevesebb puská maradt fent. Magyarország az 1930-as években tervezte meg a 35M puskát, amely leváltani volt hivatott az M95-ösöket. Ezt a puskát a FÉG, valamint a Danuvia Gépgyár gyártotta 1943-ig. Az M95 jelenleg is rendszerben van a honvédségnél, azonban azt kizárólag díszelő fegyvernek használják.

PPS-41 géppisztoly

Technikai jellemzők: automata, öntöltő, szabadon hátrasikló tömegzárás rendszerű, egyes és sorozatlövés leadására alkalmas, az irányzék 100 m és 200 m távolságra állítható.

A PPS-41 – más nevén Spagin-géppisztoly, az orosz katonák között elterjedt nevén Papasa – a második világháborúban a Vörös Hadsereg által legnagyobb számban alkalmazott szovjet, 7,62 mm-es géppisztoly volt. A Georgij Spagin – szovjet fegyvertervező – által tervezett fegyvert 1941-ben rendszeresítették. A világháborút követően a Szovjetunió kívül más országok is alkalmazták, így a PPS-41 a magyar fegyveres erőknél és testületeknél is rendszeresítésre került. A magyar katonák a második világháborúban és azt követően csak a „*davaj-gitár*” névvel illették. A PPS-41 sorozatgyártása a zagorszki fegyvergyárban kezdődött meg 1941 júniusában, még a Szovjetunió elleni német támadást megelőzően. Zagorszkban (ma: Szergijev Poszad) azonban csak néhány darab PPS készült el, mert a német csapatok közeledése miatt a gyárat keletre, a Kirovi területre evakuálták. A háború során a PPS géppisztolyok gyártása más üzemekben is folyt. A legnagyobb mennyiséget – hozzávetőlegesen 3,5 millió darabot – a moszkvai fegyvergyár állította elő. 1941-ben összesen 92 766 darab, 1942-ben pedig már 1,5 millió Spagin-géppisztoly készült. A háború befejezéséig összesen kb. 5,5 millió darabot gyártottak. A sorozatgyártás során jelentős módosításokat nem hajtottak végre a fegyveren. A második világháború alatt a német csapatok által zsákmányolt PPS-41 géppisztolyokat a Wehrmacht is alkalmazta. Egy részüket az eredeti 7,62 x 25 mm TT lőszerrel használták MP717(r) típusjelzéssel, másik részüket 9 mm-esre alakították, típusjelzésük pedig MP41(r) volt. Utóbbiaknál kicserélték a csövet és olyan adaptert alkalmaztak, amely lehetővé tette a német MP 38 és MP 40 géppisztolyok tárjainak a használatát. A PPS-41 a 71 db lőszer befogadó csigatárját a PPD-40-től örökölte,

amelyhez viszont a finn Suomi géppisztolytól vették a tár konstrukcióját. A bonyolultabb felépítésű, drágábban gyártható, kevésbé megbízható, és harcban kényelmetlenül használható csigatár helyett 1942 februárjától 35 db lőszeret befogadó ívtárat is rendszeresítettek a géppisztolyhoz. A csigatár gyártását 1944-ben teljesen beszüntették.

Kucher K1 géppisztoly

Technikai jellemzők: automata, öntöltő rendszerű, szabadon hátrasikló tömegzáras rendszerű, egyes és sorozatlövés leadására alkalmas, az irányzék 100 m és 200 m távolságra állítható.

A Kucher K1 – más jelzéssel 53M K-1 – a Danuvia fegyvergyárban készült magyar, 7,62 mm-es géppisztoly. Tervezője Kucher József volt. A fegyver az 1944M Királygéppisztolyon alapul, annak továbbfejlesztett és a 7,62 × 25 mm TT lőszer tüzelésére átalakított változata. Tervezését még Király Pál kezdte el, de az ő emigrálása után már Kucher József fejezte be azt az 1950-es évek elején. A fegyvert a rendőrség részére, kifejezetten karhatalmi feladatok ellátására szánták. Gyártását 1953-ban kezdte el a Danuvia. Összesen közel százezer darab készült a típusból. A karhatalmi szervezeteken kívül később több egységet is (Magyar Néphadsereg, Vám- és Pénzügyőrség, Határőrség) ezzel a géppisztollyal szereltek fel. A fegyvert háborús körülmények között az 1956-os magyarországi forradalom idején használták, azonban az 1970-es évek közepén teljesen kivonták, és jelentős részét külföldi országokba exportálták. Az 1950-es évek folyamán Kucher József elkészítette a fegyver továbbfejlesztett változatát, azonban az akkori vezetés a szovjet mintájú fegyverek használata mellett kötelezte el magát.

RPD golyószóró

Technikai jellemzők: automatikus működésű, merev reteszelésű, forgó zárfejes, merev csövű, gázvezetéses rendszerű, hosszú gázdugattyú-hátrasiklásos, korai elsülés ellen automatikus, véletlen elsülés ellen kézi biztosítású, kényszeradogatású, fémhevederes, adogatása 100 töltényes rakaszból történik. A nyitott zárpozícióból tüzelő fegyver csak sorozatlövés leadására alkalmas, egyes lövés kiváltására képes tüzelési beállítása nincs.

Az RPD – Vaszilij Gyegtyarjov által tervezett – 7,62 mm-es golyószóró első prototípusa 1943-ban készült el, amelynek végleges változata 1944-ben jelent meg. A Vörös Hadseregben az 1950-es évek elején rendszeresítették és az 1960-as évek elejéig maradt a Szovjet Hadsereg alapvető sorozatlövő fegyvere, amelyet a Kalasnyikov által tervezett RPK golyószóró váltott le. Hazánkban, a Magyar Néphadseregben az 1950-es években rendszeresítették. A Magyar Néphadsereg rajszintű támogató fegyvereként egészen a PKM géppuska rendszeresítéséig használatban maradt. Nemzetközi viszonylatban az RPD golyószóró szinte minden 1945 óta kirobbant háborúban szerepet kapott, amely

az elterjedt lőszerének köszönhető. A fegyver kalibere megegyezett a többi katonai szervezet által használt lőszer méretével, így utánpótlása nem okozott gondot, azonban a bonyolult technikai megoldások okán, a golyószóró hazai leváltása indokolttá vált. A fegyvert számos, a „keleti blokkhoz” tartozó országba exportálták, emellett licenc alapján is gyártották. A Kínai Népköztársaságban módosított változatát „56-os típusú golyószóró” néven gyártották és a délkelet-ázsiai térségbe, főleg Vietnámba, de még Srí Lankára is exportálták. A szovjet tervezésű RPD golyószóró a hidegháború korának klasszikus raj-támogató fegyvere volt, amelyet a FÉG fegyvergyárban is gyártottak.

PKM (Sz) géppuska

Technikai jellemzők: automatikus működésű, merev reteszelésű, forgó zárfejes, merev, cserélhető csövű, hosszú gázdugattyú-hátrasiklásos, korai elsülés ellen automatikus, véletlen elsülés ellen kézi biztosítású, kényszeradogatású, fémhevederes.

A PK, más nevén Kalasnyikov-géppuska modernizált változata a PKM, a Szovjetunióban kifejlesztett és gyártott, 7,62 mm-es géppuska, amely a 7,62 x 54 mm R peremes lőszerrel működik. Sorozatgyártása még napjainkban is folyik a kovrovi Gyegtyarjov Gyárban (ZID). Ukrajnában 2014-től a kijevi Majak vállalat gyártja a másolatát, KM-7,62 jelzéssel. Harcjárműbe szerelhető változata a KT-7,62. A PKM a XXI. században is a Honvédség alap tűztámogató gyalogsági fegyvere, amit az RPD leváltására fejlesztettek ki, Mihail Kalasnyikov irányításával. A fegyver a Nyikityin-géppuska (PN) vetélytársaként készült. Alaptípusát – a PK géppuskát – 1961-ben rendszeresítették a Szovjet Hadseregben, amely később a Szovjetunióval szövetséges országok hadseregeiben is megjelent. A fegyverhez a Szamozsenkov által eredetileg a Nyikityin-géppuskához – 1960-ban – készített, „6T2” (GRAU-kód) jelű, háromlábú állványt alkalmazták. Az állványos változat a PKSZ jelzést kapta. Harckocsiba épített változata az elektromos elsütő szerkezettel ellátott PKT, páncélozott szállító járműveken használt típusa pedig a PKB. A kisebb tömegű és könnyebben kezelhető, modernizált változata – a PKM – 1969-ben jelent meg, majd elkészült a harcjárműbe építhető típusa – a PKMT –, valamint az állványos változata, a PKMSZ-t. Utóbbihoz a Sztjepanov-féle – „6T” jelű – háromlábú állványt alkalmazzák, amely 3,2 kg-mal könnyebb a „6T2” jelűnél.

Marlin Camp

Technikai jellemzők: pisztolykaliberű, félautomata karabélypuska, szabad tömegzárás, kakasos elsütő szerkezettel, biztosítása mechanikus biztosító, amely a sátorvason belül helyezkedik el, irányzéka állítható nyílt irányzék.

A Marlin Camp 9 mm-es és 45 ACP kaliberű karabélypuskát az 1980-as évektől 1999-ig gyártották. Népszerűségét – elsősorban az 1990-es évek elején – a pisztoly lőszer

árának köszönhető, mert az Öböl-háború után olcsó és bőséges kínálat volt belőle. A közkedveltségét tovább fokozta a Smith és Wesson M659 (vagy M59) tárrakkal való kompatibilitása is. A polgári felhasználásán kívül, a tervezők szem előtt tartották a rendőrségi fegyverként történő alkalmazását is, hiszen azon túl, hogy a két, talán leggyakoribb pisztolylőszeret tüzeli, még csak külön tárat sem igényel. A fegyver egy ilyen „mindenes” karabélynak számított, egyszerű, nem igényelt túl sok törődést, megbízható volt.

A XX. század végén rendszeresített, alkalmazásba vett lőfegyverek

A fentiekben bemutatott (korábban alkalmazott) lőfegyverek a XX. században már korszerűtlennek minősültek, amelynek hatására megkezdődött a fegyverek korszerűsítése, cseréje a következő lőfegyverek bv. szervezetnél történő rendszeresítésével, alkalmazásba vételével (amelyek a mai napig is alkalmazásban vannak): 96M P9RC félautomata pisztoly, KGP-9 géppisztoly, AMD-65 gépkarabély, Mossberg 500A sörétes puska.

96M P9RC félautomata pisztoly

Technikai jellemzők: öntöltő rendszerű, revolverzó elsütő szerkezetű, rövid csőhát-rasiklásos, reteszelve Browning FN típusú (három darab reteszelő borda), biztosítása mechanikus forgóbiztosítású, irányzéka fix nyílt irányzék, lőszeradogatása kétsoros szekrénytárból történik.

A jelenleg legnagyobb számban megtalálható maroklőfegyver a bv. szervezetnél, amely az 1990-es évek végén került be a rendszerbe. A pisztoly a budapesti Soroksári úton létrehozott, magyar FÉG fegyvergyárban készült. A hazai nagyüzemi fegyvergyártásban meghatározó szerepet játszó – története során különböző nevek alatt működő – vállalat 1891. február 24-én került megalapításra és 2004-ben a jogutódjaként ismert Fégármey Fegyvergyártó Kft. végleg csődbe ment, ezáltal a fegyvereknek teljes mértékben megszűnt az alkatrész-utánpótlása. A Parabellum elnevezésű lőfegyverek a mai napig kiválóan működnek és segítik a napi szolgálatellátásban a bv. szervezet személyi állományának munkáját.

KGP-9 géppisztoly

Technikai jellemzők: öntöltő rendszerű, merev csövű, egyes és sorozatlövések leadására alkalmas automata lőfegyver, reteszelve szabad tömegzárás, mechanikus biztosítással rendelkezik, amely egyben a tűzváltó kar is, ami a tokozat alján helyezkedik el. Irányzéka két távolságra állítható nyílt irányzék, lőszeradogatása kétsoros szekrénytárból történik.

A géppisztoly a PA63 és a P9RC típusú maroklőfegyvereknél is említett, magyar FÉG fegyvergyár néven is ismert üzemben készült a XX. században, egy 1986-ban kiírt pályázat nyerteseként Horváth Zoltán gépészmérnök tervezte. Mivel hiányzott a magyar fegyveres erők készletéből a géppisztoly, ezért került kiírásra a pályázat. Az első minták Komondor névvel, 1988-ban készültek el. A Haditechnikai Intézet megadta rá a hadifegyver minősítését, azonban a politikai befolyásolás miatt nem került rendszeresítésre. Az 1993. évben – KGP néven –, a Belügyminisztérium hatására megkezdődtek a csapatpróbák. A tapasztalatok alapján a rendőrségnél nem került rendszeresítésre, azonban a bv. szervezet a mai napig alkalmazza. Érdekessége a fegyvernek, hogy a cső cserélhető, és az alapcsövön kívül egy hosszabb fegyvercső is beszerelhető, amely nem jellemző a géppisztolyoknál.

AMD-65 gépkarabély

Technikai jellemzők: egyes és sorozatlövés leadására alkalmas, hosszú gázdugattyú-hátrasiklásos, gázelveteles rendszerű, szilárd (merev) reteszelésű, forgó (jobbra) zárfejes, véletlen elsütés ellen mechanikus, korai elsülés ellen automatikus biztosítású, íves csapó nyílt irányzékkal ellátott, adogatása kétsoros, íves szekrénytárból történik.

Az AMD-65 (AMD – automata módosított deszantfegyver) a FÉG fegyvergyár által gyártott, Kalasnyikov-rendszerű gépkarabély. A fegyver az AKM-63 rövidített, kompakt felépítésű változata, amelyet a harcjárművek kezelőszemélyzete és a deszantcsapatok tagjai számára alakítottak ki. A FÉG 1967-től gyártotta. A fegyvergyár – a Kalasnyikov-gépkarabélyok magyarországi gyártásáról szóló 1959-es kormánydöntést követően – a magyar változatok fejlesztését Zala Károly konstruktőr vezetésével kezdte el, amihez a FÉG megkapta a szovjet gyártástechnológiát. Az első modell az AK-55 volt, amely teljesen megegyezett az AK-47-tel. Ezt követte az AKM-63, melynél a költséges megmunkálást igénylő fa alkatrészek helyett műanyagokat alkalmaztak. A későbbi csapatpróbák tapasztalatai nyomán merült fel egy könnyebb és kompaktabb fegyver iránti igény, amellyel a deszantcsapatokat, valamint a harcjárművek kezelőszemélyzetét lehetett ellátni. A fejlesztőmunka során elvárás volt, hogy a készülő változat kezelésében egyezzen meg az AKM-63-mal. Az új fegyver prototípusa 1965-ben készült el, sorozatgyártása 1967-ben kezdődött. Több országba exportálták, Magyarországon kívül Afganisztán, Panama, Jemen és Grúzia rendszeresítette, de Libanonban és a palesztin fegyveres szervezeteknél is előfordul. A Magyar Néphadsereg legerleterjedtebb fegyvere volt. Napjainkban legnagyobb számban különféle rendvédelmi szerveknél van rendszeresítve. A fegyver az Egyesült Államokban is kapható volt. Működését és belső szerkezetét tekintve megegyezik az AK-47-tel. A mellső ágy helyett – az AKM-63-hoz hasonlóan – lemezborítást kapott. A rövid cső végére cső kompenzátort szereltek, amely csökkentette a hátrarúgást, de némileg emelte a lövőre ható hangnyomást, így viszonylag jól célzott lövést lehetett leadni kihajtott válltámasz nélkül is, a fegyvert

két kézben fogva. A fegyverre szuronyt nem lehetett rögzíteni. Az AMD-65-höz az AKM-63-nál már alkalmazott, műanyag markolatot használták, a tusa helyett azonban behajtható, fém válltámaszt kapott, melynek végén gumi betét található. 20 vagy 30 töltényt befogadó, íves szekrénytárat lehet csatlakoztatni hozzá. A Magyar Néphadseregben a 30 db-os tár sorállományú katonák számára volt rendszeresítve, a 20 db-osat pedig a tisztek alkalmazták.

Mossberg 500A sörétes puska

Technikai jellemzők: előágyszános (pumpálás) ismétlő rendszerű, szilárd reteszelésű (billenő retesz), egy lövés leadására alkalmas elsütő szerkezetű, kakas típusú, modul rendszerű, véletlen elsütés ellen mechanikus, korai elsülés ellen automatikus biztosítású, adogatása a csótárból kézi erővel történik, irányzéka részleges célzó sín, célgömb.

A pump-action (magyarul előágyszán-ismétlő) sörétesek amerikai nemzeti fegyvernek tekinthetőek. Sőt, kifejezetten a dolgozóosztály, a proletariátus munka- és védelmi eszközei. A Remington 870, a Winchester Defender vagy a Mossberg 500-as széria mind nagyon hasonlóan működnek egymáshoz, közös jellemzőjük az egyszerűség, a robusztusság, a nyers kidolgozás és a nagyfokú megbízhatóság. A Carl Benson által – 1961-ben – tervezett Mossberg 500 főként vadászok számára készült, de megbízhatósága és alacsony költsége miatt hamar használatba vették a rendvédelmi szervek is. Az 1970-es években kezdték el katonai használatra alkalmazni, tesztelés jelleggel. Az amerikai hadsereg korlátozott számban kezdett M500-asokat vásárolni, az első rendelés körülbelül 5 900 db sörétes puskából állt a haditengerészet és a parti őrség számára. Alacsony költségeinek megőrzése érdekében a Mossberg folytatta az M500 gyártását a „polgári” és a „rendőri” piacok számára, és 1987-ben kifejezetten katonai felhasználásra tervezte az M590-et. A haditengerészet kérésére az M590-et módosították, vastagított csővel, kiterjesztett tárral, hordóburkolattal és bajonett füllel lett ellátva. Az új modell, az M590A1, az Egyesült Államok hadseregének szabványos vadászpuskája lett. Az M500-as és az M590-es sörétes puskákat először az 1991-es Öböl-háborúban használták, az Egyesült Államok utánpótlás-raktárainak védelmére. Az iraki és afganisztáni háborúkban az M500-as sörétes puskákat elsősorban záruk és zsanérok feltörésére használták az ajtótorések során. A bv. szervezetnél a 2011. évben került alkalmazásba vételre a Mossberg 500A sörétes puska, amelyet a szervezet a mai napig használ.

A XXI. században rendszeresített, alkalmazásba vett lőfegyverek

Az egykori FÉG fegyvergyár által gyártott fegyverzet (96M P9RC pisztoly, KGP-9 géppisztoly) alkatrész-utánpótlása – a bv. szervezet raktárkészletének kimerülésével, valamint a fegyvergyár megszűnésével – teljes mértékben kivitelezhetetlenné vált, így az már nem felel meg a mai kor követelményeinek, amelynek hatására a fegyverek korszerűsítése tovább folytatódott a XXI. században, a következő lőfegyverek beszerzésével, rendszerbe állításával: GLOCK 17 Gen3 félautomata pisztoly, CZ P-09 öntöltő pisztoly, Mossberg M590 A1 sörétes puska.

GLOCK 17 Gen3 félautomata pisztoly

Technikai jellemzők: öntöltő, „Safe-Action” elsütő rendszerű, rövid csőhátrasiklásos, reteszelve Browning FN típusú (három darab reteszelő borda), a fegyver nincs ellátva külön külső csúszo vagy forgó mechanikus biztosítóval. „Safe-Action” elnevezésű, 3 pontos automata biztosítással került kialakításra (elsütés elleni biztosítás, ütőszeg biztosítás és vezérlőblokk biztosítás). Irányzéka fix nyílt irányzék, lőszeradogatása kétsoros szekrénytárból történik.

A maroklőfegyverek gyártásában világszerte ismert Glock cég alapítója – Gaston Glock (1929. július 19.), osztrák mérnök – 1981-ben kezdte el kifejleszteni ezt a típusú lőfegyvert, amely mára az egyik legkedveltebb hadifegyverré vált a fegyveres erőknél mellett, hogy manapság már sokan választják sportfegyvernek is. A név mellett megtalálható a generációs besorolása is, ami jelenleg az 5. generációnál tart, azaz a Gen5 megnevezést viseli. A fejlesztés során az egyik cél az volt, hogy a fegyver használója a lehető leggyorsabban tűzkész állapotba hozhassa a pisztolyt, miközben az megfelel a biztonsági elvárásoknak is. Ezért a lőfegyveren külön külső mechanikus biztosító nem került kialakításra, azonban a 3 pontos automata biztosító rendszernek köszönhetően véletlenül nem lehet elműködtetni. A kezelőnek ezáltal nem kell használatkor a külön kibiztosítással is bajlódnia. A bv. szervezetnél a 2012. évben történt meg az alkalmazásba vétele a 3. generációs sorozatnak.

CZ P-09 öntöltő pisztoly

Technikai jellemzők: öntöltő rendszerű, revolverező elsütő szerkezetű, rövid csőhátrasiklásos, reteszelve Browning típusú, „De Cock” megnevezésű fesztelenítő rendszerrel ellátott véletlen elsütés elleni biztosító rendszerű, amely klasszikus biztosító rendszerre átszerelhető. Irányzéka fix nyílt irányzék, lőszeradogatása kétsoros szekrénytárból történik.

A „Cz” megnevezés a Cseh Köztársaság „*Ceska Zbrojovka*” nevezetű fegyvergyárának a rövidítése, amely Moravia régió Uhersky Brod kisvárosában található. A cseh fegyveripar már a XVII. században is büszkélkedett neves puska- és puskaművesekkel és a mai napig igyekszik a világ élvonalába kerülni. Számos fegyvertípussal rendelkezik, melyeket a klasszikus vonalú, hagyományos felépítésű, teljesen acélból készült pisztolyoktól a mai modern kompozit anyagok felhasználásával gyártott gépkarabélyokig fel tud sorakoztatni. Ehhez a hagyományhoz sikerült csatlakoznia Magyarországnak is, hiszen a kiskunfélegyházi fegyvergyár 2018-ban kezdte meg működését a cseh fegyvergyártól megvásárolt licencek alapján. A Cz P-09 típusú maroklófegyver a 2019. évben került alkalmazásba vételre a bv. szervezetnél.

Mossberg M590 A1 sörétes puska

Technikai jellemzők: előágyszános (pumpálás) ismétlő rendszerű, szilárd reteszelésű (billenő retesz), egy lövés leadására alkalmas elsütő szerkezetű, kakas típusú, modul rendszerű, véletlen elsütés ellen mechanikus, korai elsülés ellen automatikus biztosítású, adogatása a csőtárból kézi erővel történik, irányzéka Ghost Ring.

A Mossberg M590 A1 Tactical sörétes puska jelenleg a legmodernebb fegyvernek számít a bv. szervezet lőfegyverei között. Erre a változatra elsősorban az 500A típusal szerzett tapasztalatok alapján az egyszerűség, a robusztusság, a nyers kidolgozás és a nagyfokú megbízhatóság miatt esett a választás. Az amerikai fegyveres erőknél előírt – MIL-SPEC 3443G – szabványnak való megfelelése biztosítja a felhasználóját a fegyver magas fokú megbízhatóságáról. Az 1987-ben – kifejezetten katonai felhasználásra – tervezett M590-et tökéletesítették a megvastagított csővel, a kiterjesztett tárral, a hűvődő pajzzsal és a bajonett fül kialakításával. A Ghost Ring-es célzó berendezéssel és pisztolymarkolattal kiegészített puska jelentősen elősegíti a pontosabb célzást, amely elengedhetetlen egy esetleges használat során. Fontos, hogy a mi esetünkben – a kívánt cél elérése érdekében – a traumatikus löszerek a legkisebb sérülést okozzák, ezért nagy szerepe van a célzás megsegítésének. A fegyvert ezzel a felszereltséggel a 2022. évben rendszeresítették.

Célkitűzések

A fegyverzet korszerűsítése érdekében – egységesített beszerzés keretében – a teljes szolgálati pisztoly- és géppisztolykészlet (96M P9RC, KGP-9) kiváltását tűzte ki célul a bv. szervezet az új, Magyarországon gyártott fegyverek (Cz P-09, Cz Scorpion EVO 3 S1) beszerzésével. A GLOCK 17 Gen3 pisztolyok, valamint a Mossberg 500A sörétes puskák jelenleg korszerűnek tekinthetőek, alkatrész-utánpótlásuk rendezett, továbbá az AMD-65 gépkarabélyok elhanyagolhatóan alacsony meghibásodással üzemelnek, ezért javítási és alkatrész igényük minimális, amelyhez a rendelkezésre álló készletek

elegendők. Továbbá megemlíteném, hogy a bv. szervezet vizsgálja a TASER (mint – nem halálos fegyver – megnövelt hatótávolságú sokkoló) alkalmazásba vételének lehetőségét, valamint csatlakozott a Terrorelhárítási Központ által kezdeményezett PaintBall marker rendszerítéséhez, amely eszköz kényszerítő eszközként történő rendszerbe állítását tűzte ki célul.

Felhasznált irodalom

- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet – a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól. 5. § (2), 49. § (1)
- 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás – a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről 1. § (1), (2)
2013. évi CCXL. törvény – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról 83. § (1)

